

NOTATKA / NOTE

***Auberteterus alternecoloratus* (CUSHMAN, 1929) (Hymenoptera: Ichneumonidae)
– nowy dla Polski gatunek gąsienicznika**

Auberteterus alternecoloratus (CUSHMAN, 1929) (Hymenoptera: Ichneumonidae)
– a new species of ichneumonid wasp for the Polish fauna

Grzegorz LEWEK^{1,4}, Andrzej SKIBA², Jarosław REGNER³, Marcin KADEJ^{1,5}

¹ Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Biologicznych, Zakład Biologii, Ewolucji
i Ochrony Bezkręgowców, ul. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław;

² ul. Legionów 7/32, 41-200 Sosnowiec, e-mail: ectophasia@wp.pl;

³ Kościerzycze 162, 49-314 Pisarzowice, e-mail: jarek.regner@wp.pl;

⁴ e-mail: 321705@uwr.edu.pl, ORCID: 0009-0008-8737-2005;

⁵ e-mail: marcin.kadej@uwr.edu.pl, ORCID: 0000-0001-5983-0402

ABSTRACT: The authors present the first record of *Auberteterus alternecoloratus* from Poland. The species was collected at a single site in the Kraków–Wieluń Upland, in Masłońskie near the Poraj Reservoir. The female specimen was swept at the edge of a small woodland patch, directly above a slow-flowing watercourse, in an ecotonal, humid habitat. The locality is characterized by a mosaic of riparian vegetation, patches of trees, and open areas associated with the reservoir. These conditions may provide suitable microhabitats for both the parasitoid and its potential lepidopteran hosts.

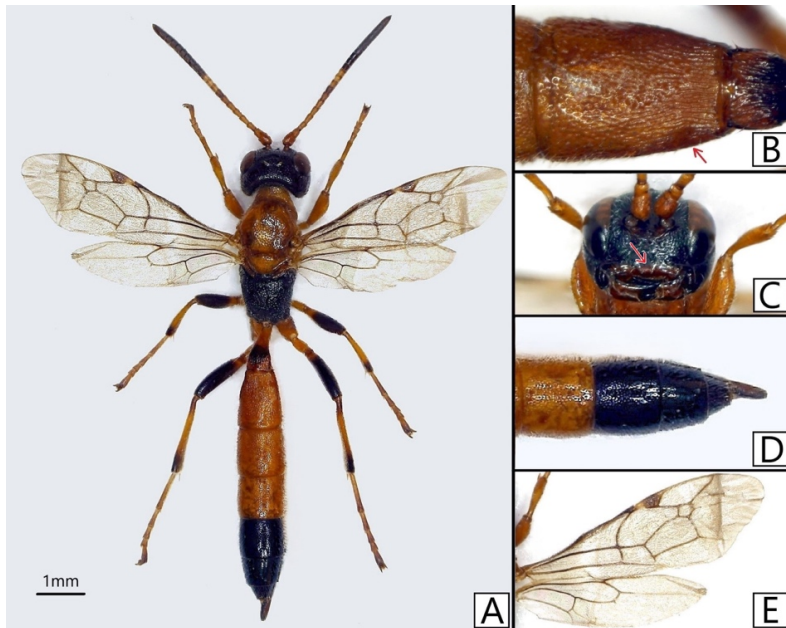
KEY WORDS: faunistic data, first record, Poland, The Krakow-Wieluń Upland.

Auberteterus alternecoloratus (CUSHMAN, 1929) należy do podrodziny Ichneumoninae i jest jedynym przedstawicielem rodzaju *Auberteterus* DILLER, 1981 (DILLER 1981). W literaturze gatunek ten występuje także pod dwoma młodszymi synonimami: *Centeterus alternecoloratus* CUSHMAN, 1929 i *C. rufocyanator* AUBERT, 1964 (CHOI i in. 2014). Jest szeroko wykazywany z regionu palearktycznego (poza Afryką) i orientalnego (VARGA i in. 2020). W Europie został dotychczas stwierdzony we Francji (AUBERT 1964), Włoszech (DI GIOVANNI i RESHCHIKOV 2016), na Ukrainie (VARGA i in. 2020) oraz w Belgii (VERHEYDE i QUICKE 2022).

Auberteterus alternecoloratus jest endoparazytoidem przedpoczwerek i poczwerek motyli (Lepidoptera) z rodziny Crambidae. W Azji gatunek ten uzyskiwano z poczwerek *Chilo suppressalis* (WALKER, 1863), *C. infuscatellus* SNELLEN, 1890, *C. partellus* (C. SWINHOE, 1885) i *C. auricilius* DUDGEON, 1905 (CHACKO i RAO 1966, CHOI i in. 2014).

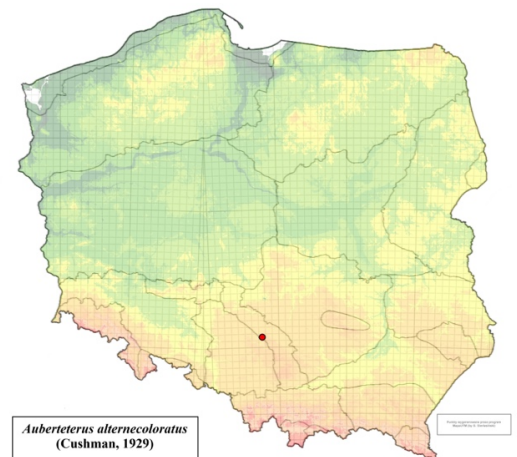
Cechy diagnostyczne pozwalające na oznaczenie *A. alternecoloratus* obejmują położenie thyridia – niewielkich, bliznowatych obszarów po obu stronach drugiego tergitu u nasady (Ryc. 1B) – oraz nadustek wyposażony w dwa wyraźne zęby (Ryc. 1C). Dodatkowo gatunek wyróżnia się ubarwieniem: tergity I–IV są pomarańczowe lub czerwone, natomiast kolejne segmenty odwłoka czarne z niebieskimi refleksami (Ryc. 1D). Szczegółowe opisy morfologii *A. alternecoloratus* znajdują się w pracy CUSHMANA (1929), w której gatunek przedstawiono pod synonimem *C. alternecoloratus*, a także w opracowaniu AUBERTA (1964), opisującym osobnika odłowionego we Francji pod nazwą *C. rufocyanator*. Zakres cech gatunkowych został przedstawiony również w kluczach DILLERA (1981) oraz SELFA i DILLERA (1994), gdzie gatunek występuje już pod obowiązującą nazwą *A. alternecoloratus*.

Poniżej prezentujemy pierwsze stanowisko *A. alternecoloratus* w Polsce (Ryc. 2). Nazwę krainy przyjęto za Katalogiem fauny Polski (BURAKOWSKI

Rycina 1. A – Samica *Auberteterus alternecoloratus*, B – drugi tergity z widocznymi thyridia, C – głowa (nadustek z dwoma zębami), D – końcówka odwłoka z niebieskimi refleksami, E – skrzydła (fot. A. SKIBA, oprac. G. LEWEK).

Figure 1. A – Female of *Auberteterus alternecoloratus*, B – second tergite with thyridia, C – head (clypeus with two teeth), D – tip of the abdomen with blue reflections, E – wings (photo by A. SKIBA, comp. G. LEWEK).

Rycina 2. Stanowisko *Auberteterus alternecoloratus* w Polsce.

Figure 2. Locality of *Auberteterus alternecoloratus* in Poland.

i in. 1973). Mapa (Ryc. 2) została wygenerowana przy użyciu niekomercyjnego programu MapaUTM ver.6 (GIERLASIŃSKI 2026). Okaz dowodowy znajduje się w prywatnej kolekcji Andrzeja SKIBY.

Nowe stanowisko

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska:

- CB71, Masłońskie, okolice Zalewu Porajskiego, (50.644056 N, 19.245139 S), 1♀ (Ryc. 2A), odłowiona czerpakiem nad wolno płynącym ciekim wodnym, na skraju zadrzewienia, 7 VI 2016, leg. & coll. A. SKIBA.

Dyskusja

Dotychczas nie ustalono, które gatunki motyli w Europie pełnią rolę gospodarzy *A. alternecoloratus*. Dostępne dane dotyczące preferencji gospodarza tego parazytoidea pochodzą głównie z innych obszarów jego występowania. W Azji wykazano, że gatunek ten rozwija się kosztem motyli z rodzaju *Chilo* ZINCKEN, 1817 (Lepidoptera: Crambidae). Odniesienie do tego rodzaju jest istotne również w kontekście fauny europejskiej, ponieważ *Chilo* sp. jest na kontynencie reprezentowany przez pięć gatunków, które występują także w Azji (lepiforum.org). W Europie Środkowej odnotowano trzy gatunki: *C. phragmitella* (HÜBNER,

1810), *C. luteellus* (MOTSCHULSKY, 1866) oraz *C. suppressalis* (WALKER, 1863) (SLAMKA 2022). *Chilo suppressalis* wykazany na Węgrzech (SLAMKA 2022), w Hiszpanii, Portugalii i we Francji (lepiforum.org), jest jednym z potwierdzonych żywicieli *A. alternecoloratus* (CHACKO i RAO 1966, CHOI i in. 2014). Przypuszcza się, że motyl ten został zawleczony z Azji (SLAMKA 2022). Nie można wykluczyć, że wraz z motylem zawleczono również *A. alternecoloratus*, który już został wykazany we Francji (AUBERT 1964). W związku z tym należy spodziewać się jego stwierdzenia również na Węgrzech, w Hiszpanii i w Portugalii. Można też zakładać, że *A. alternecoloratus* ma w Europie innych gospodarzy.

W Polsce jedynym przedstawicielem rodzaju *Chilo* jest szeroko rozpowszechniony na terenie całego kraju *C. phragmitella* (HÜBNER, 1810). Jest on związany z trzcinami i występuje zwykle na brzegach zbiorników wodnych rzek, strumieni oraz na podmokłych łąkach (BUSZKO 2020). Motyl ten może stanowić potencjalnego żywiciela *A. alternecoloratus* w Polsce

PIŚMIENNICTWO

- AUBERT J.-F. 1964. Les Ichneumonides du rivage méditerranéen français (7e série). Ichneumoninae, Cryptinae, Ophioninae et Mesochorinae de l'Hérault et des Bouches-du- Rhône [Hym.]. Bulletin de la Société Entomologique de France, **69**: 144–164.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFANSKA J. 1973. Chrzążcze Coleoptera – Biegaczowate Carabidae. Część 1. Katalog Fauny Polski, Warszawa, **23** (2): 1–233.
- BUSZKO J. 2020. Crambidae i Thyrididae Polski. Microlepidoptera, Część I. Wydawnictwo Koliber, Nowy Sącz, 250 pp.
- CHACKO M.J., RAO V.P. 1966. *Centeterus alternecoloraus* CUSHMAN? var., a pupal parasite of the graminaceous borers *Chilo partellus* (SWINHOE) and *Chilo traea auricilia* (DUDGEON). Entomophaga, **11**: 297–303.
- CHOI J.K., JEONG J.C., LEE J. W. 2014. New Korean record of twenty eight species of the family Ichneumonidae (Hymenoptera). Animal Systematics, Evolution and Diversity, **30**: 65–80.
- CUSHMAN R.A. 1929. Three new Ichneumonoid parasites of the rice-borer *Chilo simplex* (BUTLER). Proceedings of the Hawaiian Entomological Society, **7**: 243–245.
- DI GIOVANNI F., RESHCHIKOV A. 2016. Contribution to the knowledge of Ichneumonidae (Hymenoptera) in Italy. Linzer Biologische Beiträge, **48** (1): 495–505.
- DILLER E. 1981. Bemerkungen zur Systematik der Phaeogenini mit einem vorläufigen Katalog der Gattungen (Hymenoptera, Ichneumonidae). Entomofauna, **2** (8): 93–109.
- GIERLASIŃSKI G. 2026. MapaUTM v.6. <https://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html>, (dostęp: 31.03.2026).
- lepiforum.org, genus *Chilo* ZINCKEN, 1817, online: <https://lepiforum.org/wiki/taxonomy/Pyraloidea/Crambidae/Crambinae/Chilonini/Chilo?view=0> (dostęp: 1.04.2026).
- SELFA J., DILLER E. 1994. Illustrated key to the western Palearctic genera of Phaeogenini (Hymenoptera, Ichneumonidae, Ichneumoninae). Entomofauna, **15** (20): 237–252.
- SLAMKA F. 2022. Pyraloidea (Lepidoptera) of Central Europe. Identification, distribution, habitat, biologie. Bratislava, 178 p.
- VARGA O., RIEDEL M., DILLER E. 2020. A pilot study of the Carpathian ichneumonine parasitoids (Hymenoptera, Ichneumonidae: Ichneumoninae) reveals eighty-eight new records for Ukraine. Zootaxa, **4836** (1): 1–89. <https://doi.org/10.11646/zootaxa.4836.1.1>
- VERHEYDE F., QUICKE D.L.J. 2022. Review of adult diapause in ichneumonid wasps (Hymenoptera, Ichneumonidae). Journal of Hymenoptera Research, **91**: 185–208. <https://doi.org/10.3897/jhr.91.83618>

Wpłynęło: 23.04.2026

Zaakceptowano: 11.06.2026